

N P C
NÁRODNÉ POĽNOHOSPODÁRSKE
A POTRAVINÁRSKE CENTRUM

**PRÍPRAVA NOVEJ AGROPOLITIKY
A ÚPRAVY STRATEGICKÉHO PLÁNU**

Nitra, 10.10.2024, výskumné centrum AgroBioTech,
SPU v Nitre, Tr. A. Hlinku 2

**Dobré životné podmienky zvierat
Aktuálny stav a trendy**

1

Aktuálny stav administrácie rozhodnutí a platieb v rámci Kampane 2023 k 30.6.2024

Podporné schéma	% vydaných rozhodnutí	Obálka v EUR	Čerpanie celkom v EUR	%
Podpora na zlepšenie životných podmienok zvierat podporou pastevného chovu (PPCh)	98,21%	9 127 446,77	8 713 080,53	95,46%
Platba na dobré životné podmienky zvierat (rovný záväzok) - ZRPZ	98,71%	43 284 898	41 821 769,46	96,62%

Zdroj: [https://www.aps.sk/aktualizacia-administracie-rozhodnuti-a-platieb-v-ramci-kampane-2023-k-30-06-2024](https://www.aps.sk/aktuality/aktualizacia-administracie-rozhodnuti-a-platieb-v-ramci-kampane-2023-k-30-06-2024)

2

Názov intervencie: Dobré životné podmienky zvierat - Pastevný chov dojníc a jalovic
Typ intervencie: Eko - schémy

Výsledky výskumu NPPC - VÚŤV Nitra
Analyzovali sme súbor čistokrvných dojníc slovenského strakatého plemena (počet 35 812), vyraďených z chovu v rokoch 2006 – 2019. Sledovali sme 8 ukazovateľov celoživotnej úžitkovosti a dlhovekosti. Hodnotili sme dojnice zo stáda, pri ktorých sme mali informáciu o vysúvaní pastvy v letnom období. Súbor sme podľa toho rozdelili do 4 skupín (dojnice a jalovice bez pastvy – 17 628, pastva len v chove jalovic – 4 972, pastva len v chove dojníc – 156 a pastva aj v chove jalovic, aj v chove dojníc – 13 056).

Pri zvieratách nepasených bola dosiahnutá najvyššia mlieková úžitkovosť za laktáciu (6 139,22 kg) a najvyššia celoživotná produkcia (18 606,78 kg). Výsledkom je výrazne vyššia mlieková úžitkovosť oproti paseným (za celý život o 5 tis. kg mlieka, čo znamená 2 000 eur).

Naopak, ukazovatele dlhovekosti boli lepšie pri pasených dojniciach (o 102,78 dní dlhší produkčný život a o 0,14 vyššie poradie laktácie). Všetky rozdiely boli štatisticky vysoko preukázane.

3

Názov intervencie: Dobré životné podmienky zvierat - Pastevný chov dojníc a jalovic
Typ intervencie: Eko - schémy

Výsledky výskumu NPPC - VÚŤV Nitra
Pri holštajpskom plemene boli rozdiely v mliekovej úžitkovosti dojníc ešte vyššie v prospech nepasených.

Tu sme analyzovali tiež, že pasené holštajpské dojnice majú horšie nielen ukazovatele úžitkovosti, ale aj dlhovekosti (kratší produkčný vek a menej ukončených laktácií).

Vo viacerých našich výskumoch VÚŤV v minulosti bola potvrdená existencia interakcie genotyp x prostredie. Pri veľmi rozdielnych chovateľských podmienkach (intenzívny chov vs. pastevný chov) je na ňu potrebné pridať a správne voľiť vyberať genotypy (plemena) pre dané podmienky.

A netýka sa to len chovu dojníc. Napríklad v chove nosníc sa zistilo, že vysokovkonné hybridy majú v kletkových systémoch chovu oveľa nižší úhyn a chorobnosť, ako v chovoch podtieľkových či volných. Na tieto skutočnosti je potrebné pri strategických rozhodnutiach prihliadať.

4

Názov intervencie: Dobré životné podmienky zvierat - Pastevný chov dojníc a jalovic
Typ intervencie: Eko - schémy

V mlieku pasúcich sa dojníc je vyšší obsah zdraviu človeka prospešných látok (vitamín A je vyšší pri pasení o 34,1 % oproti nepasení, vitamín E o 29,8 %, beta-karotén o 267,1 % a kyseliny linolovej o 226,7 %).

Mnohé práce poukazujú na pozitívny vplyv pasenia na zdravie zvierat kráv aj jalovic.

Zloženie mlieka pasúcich kráv by malo preukázať vyšší obsah uvedených látok v mlieku, pasúce zvieratá by mali mať lepší kondíciu, lepší zdravotný stav končatín (odetovanie paznechtov a choroby končatín) a malo by sa zlepšiť zabrzdenie kráv a jalovic (nižší počet pripústení na zabrzdenie).

5

Podpora na dobré životné podmienky zvierat podľa § 1 písmena e) nariadenia vlády SR č. 3/2023 Z. z. zahŕňa tieto operácie:

a) zlepšenie podmienok ustajnenia dojníc

Zvýšenie ustajňovacej plochy **zabezpečí krávam podmienky pre ich prirodzené správanie**, pocit bezpečia, pohodlia a obmedzí agresívne správanie medzi nimi a zvýši celkový komfort v chove dojníc.

Pohyb dojníc vo výbehu im zabezpečuje pohyb na čerstvom vzduchu a slnku, čo v konečnom dôsledku zabezpečuje dobrý zdravotný stav kráv, ľahšie zabrzdenie a pôrodu.

Podporu nie je možné kombinovať s Podporou pastevného chovu dojníc.

Realizáciou tohto opatrenia by sa krávam mal zlepšiť zdravotný stav a zvýšiť výkonnosť. Účinnosť opatrenia sa prejaví vo zvýšení dojivosti, znížením počtu pripústení na zabrzdenie, skrátením servisperiód, znížením vyraďovania a zvýšením produktívneho veku a nižšej spotrebe liekov a veterinárnych zákrokov.

Zlepšenie životných podmienok dojníc uplatnením tohto opatrenia ovplyvní pozitívne i zdravotný stav ich teliat a následne aj úžitkovosť ďalšej generácie. **Íde teda o veľmi účinné opatrenie.**

6

Podpora na dobré životné podmienky zvierat podľa § 1 písmena e) nariadenia vlády SR č. 3/2023 Z. z. zahŕňa tieto operácie:

b) zlepšenie podmienok ustajnenia oviec a kôz:

Zväčšením plochy sa zlepši pohoda a zdravotný stav bahnic a jahniat. Preháňanie oviec cez brzd s dezinfekčným prostriedkom zabezpečí ovciam zlepšenie zdravotného stavu končatin.

Opatrenie by sa malo prejavíť vo zvýšenej produkcii mlieka a mäsa, v počte narodených jahniat na obahnenie, znížením vyradovania bahnic a úhynom jahniat.

Výššia úžitkovosť zvierat odchovaných v týchto podmienkach.

Zväčšením plochy sa zlepši pohoda kôz a kozliat a kozieček.

Opatrenie by sa malo prejavíť vo zvýšenej produkcii, v počte narodených kozliat na okotenie, znížením vyradovania kôz a úhynom kozliat.

Výššia úžitkovosť zvierat odchovaných v týchto podmienkach.

7

Podpora na dobré životné podmienky zvierat podľa § 1 písmena e) nariadenia vlády SR č. 3/2023 Z. z. zahŕňa tieto operácie:

c) vzdanie sa skorého odstavu jahniat a kozliat od oviec a kôz:

Odstav jahniat a kozliat do odstavu pod matkami cizím nativným mliekom a kozieho mlieka zabráni stresu v mládrom veku a zabezpečí ich dobrý zdravotný stav a menšiu chorobnosť.

Opatrením sa zabezpečí nižší úhyn mláďat pri odchove a po odstavě, **vyššia živá hmotnosť pri odstavě, dobrý zdravotný stav pri odchove a po odstavě.**

Výššia mlieková a masová úžitkovosť takto odchovaných jahniat.

8

Podpora na dobré životné podmienky zvierat podľa § 1 písmena e) nariadenia vlády SR č. 3/2023 Z. z. zahŕňa tieto operácie:

d) používanie natívneho mlieka vo výžive teľiat:

Najprírodzenejším spôsobom výživy teľiat počas mliečnej výživy je napájanie natívnym mliekom, ktoré im zabezpečuje plnohodnotnú výživu, dobrý zdravotný stav a menšiu chorobnosť. Kŕmenie teľiat natívnym mliekom má pozitívny vplyv na tvorbu epitelových buniek mliekotvorneho parenchymu mliečnej žľazy a budúcu produkciu mlieka.

Teľatá napájané natívnym mliekom by mali byť zdravšie, pri nich by mal byť nižší úhyn, nižšia spotreba liečiv a veterinárnych zákrokov. Teľatá napájané natívnym mliekom pri dobrom zdravotnom stave by mali mať **vyššiu živú hmotnosť pri odstavě.**

Viacerými výskumami bolo potvrdené, že jalovičky kŕmené počas mliečnej výživy natívnym mliekom majú **vyššiu mliekovú úžitkovosť v prvej, ale aj ďalších laktáciách.**

9

Podpora na dobré životné podmienky zvierat podľa § 1 písmena e) nariadenia vlády SR č. 3/2023 Z. z. zahŕňa tieto operácie:

e) zlepšenie životných podmienok v chove hydiny:

Znížením zaťaženia ustajňovacej plochy, znížením počtu produkčných cyklov a predĺžením doby výkrmu sa umožní rovnomerný rast kosti a svalstva a zamedziť sa deformáciám pri výkvi.

Zlepšenie zdravotného stavu a výkonnosti kurčiat, zvýšenie hmotnosti jatočných brojlerov, **zníženie úhynu počas výkrmu, nižší podiel deformácií, spotreba liekov, veterinárnych zákrokov, lepšia konverzia krmiva.**

Zlepši sa mikroklima ustajňovacích objektov. Očakáva sa pozitívny vplyv na kvalitu mäsa brojlerov.

10

Podpora na dobré životné podmienky zvierat podľa § 1 písmena e) nariadenia vlády SR č. 3/2023 Z. z. zahŕňa tieto operácie:

f) zlepšenie životných podmienok prasičiek, prasnic a prasiatok po narodení:

Zväčšením ustajňovacej plochy zabezpečí zaamedzenie agresívnym prejavom, zníži sa riziko poranenia prasnic. Pri väčšej chovnej ploche dochádza k výraznejším prejavom ruje, zlepšením reflexu nehybnosti prasnic, ako aj možnosti rýchlejšej inseminácie.

Opatrenie zabezpečí zlepšenie zdravotného stavu a výkonnosti. Zlepši sa zabrávanie po pôrode, skráti sa doba zabreznutia po pôrode, zvýši sa počet pôrodov za rok za život, zníži sa vyradovanie prasnic, zníži sa počet ošetroví po agresii, spotreba liekov, veterinárnych zákrokov za rok, úhyn ošacok.

Dobre odchované prasiatka budú mať následne aj lepšiu vlastnú reprodukčnú úžitkovosť. Opatrenie opäť znižuje koncentráciu škodlivých plynov v objektoch.

11

Podpora na dobré životné podmienky zvierat podľa § 1 písmena e) nariadenia vlády SR č. 3/2023 Z. z. zahŕňa tieto operácie:

g) zlepšenie ustajňovacích podmienok výkrmových ošipovaných:

Cieľom podpory je zabezpečiť ošipánym vo výkrmе zlepšenie podmienok ustajnenia zvýšením ich životného priestoru a obmedzením roľtovej podlahy.

Zlepšenie životných podmienok výkrmových ošipovaných sa prejaví v znížení pôsobenia stresu, znížením agresivity (ohryzovania chvostov a uší, znížení nepokoja v koteri), zlepšením zdravotného stavu, **znížením úhynu a spotreby liečiv pri odchove.**

Zníži sa potreba kupirovania a parantní uší, vyradovanie a úhyn vo výkrmе, zvýši sa prírastok, zníži sa vek jatočnej ošipanej príp. sa zvýši živá hmotnosť jatočného ovceťa, zníži sa počet ošetroví vo výkrmе a spotreba liekov.

Očakáva sa pozitívny vplyv opatrenia na kvalitu mäsa jatočných ošipovaných.

12

Podpora na dobré životné podmienky zvierat podľa § 1 písmena e) nariadenia vlády SR č. 3/2023 Z. z. zahŕňa tieto operácie:

h) zvýšenie plochy vo výkrme ošipaných:

Cieľom podpory je zabezpečiť ošipánym vo výkrme zlepšenie podmienok ustajnenia zvýšením ich životného priestoru.

Na podporu sú upravené výkrmové ošipané premiestnené na bitúnok, použité pre vlastnú spotrebu, predané na domácu spotrebu a exportované po ukončení výkrmu.

Nedostatok miesta na ležanie sa zjavne prejavuje výšlou aktivitou, odchýlkami v správaní, narušením denným rytmom, skrátením dlhých období ležania, ako aj v malých individuálnych odstupoch pri ležaní.

Dostatočná plocha je dôležitá najmä v období s vysokými teplotami, kedy ošipané zaujmajú polohu ležania na boku s odstupom.

13

Aktuálne trendy

Kľúčové bude zabezpečiť, aby **welfare opatrenia** prispeli k **dlhodobej udržateľnosti chovov**, ako základného predpokladu zabezpečovania potravinovej bezpečnosti v krajine a zdravia jej obyvateľov.

V európskej komisii v rokoch 2024-2029 bude pôsobiť aj **európsky komisár pre zdravie a dobré životné podmienky zvierat**.

Novozníknutý post komisára môže zastávať Olivér Várhelyi (odobril ho ešte musí EP), jeho úlohou bude napríklad aj boj za lepšiu právnu ochranu všetkých druhov zvierat.

Predpokladá sa **úzka spolupráca** najmä s komisármi pre **poľnohospodárstvo**, pre **zdravie a bezpečnosť potravín**, a pre **oblasť klímy**.

Kompetencie v oblasti dobrých životných podmienok zvierat zostávajú v pôsobnosti Generálneho riaditeľstva pre zdravie a bezpečnosť potravín DG SANTE, čím sa zabezpečí prístup **One Health**, ktorý zaisťuje prepojenie medzi dobrými životnými podmienkami zvierat, verejným zdravím a životným prostredím.

14

N P
P C

N P
P C

N P
P C

15

Ďakujem za pozornosť
miroslav.zahradnik@nppc.sk

16